

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 5⁰⁰, za četrt leta Din 15⁰⁰, za pol leta Din 30⁰⁰; za inozemstvo Din 7⁰⁰ (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Skrivnost delavskega pokreta.

Čudovito je na svetu dejstvo, da vlada le neznamenit procent človeštva velikansko množico. Če bi bil ta procent moralno kvalificiran, obdarovan z najplemenitejšimi lastnostmi, če bi predstavljal ta procent res duševno elito, potem bi bilo to stanje umljivo in tudi pravilno, ker bi vodilo človeško družbo — kakor je to zahteval že Platon — najboljši. Toda istinitost je ravno nasprotna. Človeštvo vladajo danes elementi, ki so celotno družbo razbili v posamezne delce, velekaptalisti, ki so s kapitalistično moralno in gospodarskim sistemom izkvarili krščanski kulturni svet.

To je skrivnost. Pa tudi to je skrivnost, da velekaptalizem pomagajo pri njegovih namenih mnogi, premnogi delavci sami. Da — da, jih je še veliko, ki se sploh ne marajo ali ne upajo organizirati in rajši izdajo težko prislužene groše za pijačo ali kakšen modni gvant nego za strokovne namene.

Glavni vzrok temu je pač v tem, da je moralni razkroj naše družbe že toliko napredoval, da je ubil samozavest precejšnjega dela delavstva. Delavstvo je v resnici velika sila, da največja svetovna sila. Tej sili pa manjka samozavesti in pa izobrazbe ter vzgoje. Tej sili manjka spoznanje, da je močna. Ne močna kot poedinec, ampak kot celota. Ko bi prišlo v maso to spoznanje, potem bi bil v ljudeh tudi ponos, da pripadajo delovnemu stanu, kakor je bil svojčas srednjeveški rokodelc **ponosen, da je rokodelc.** Velika večina se še danes nekako sramuje, da bi bil delavec. — Vsak je namreč rajši pripadnik kakšne močne, krepke okolice. Družba je delavcu vtepla prepričanje, da ničesar ne pomeni. Evropski velekaptalizem dela to iz bojazni pred delavstvom.

Kakor hitro pa se delavec zave, da je kot enoten in združen stan močan, da je važen činitelj današnje gospodarske produkcije in da je popolnoma nepremagljiv če je prav izobražen in vzgojen, potem bo kmalu spoznal, da dvig delavstva mora in more priti iz delavstva samega. Ta dvig pa zahteva največje samozatajevanje in požrtvovalnost. Seveda je težko žrtvovati za organizacijo denar in čas in trud. Tudi to se pripeti, da žanjejo taki delavci največkrat neprijetne ravno od tovarišev, za katere se trudijo. Je pa zopet dejstvo, da le tako delovanje rodi trajen in zanesljiv uspeh. Vdovin dar ima še vedno svoje mesto v človeški družbi.

Poglejmo najbednejše med našim delavstvom — viničarje. Njegov denarni zaslužek znaša ponekod od 2—3 Din na dan. Kruh je v njegovi družini zelo redek gost. Pomanjkanje na vseh koncih in krajih. V goricah žive že cela stoletja. Pa vendar so bili neznan, svet s svojim življenjem je šel mimo njih. — Zakaj? Menili so, da **morajo** biti zapostavljeni in izkoriščani.

Končno so se pa zdramili in se pričeli organizirati. Svet se je v začetku posmehoval, češ, berači! Toda berači niso odnehali. Rastli so od leta do leta, danes je njihova organizacija močna in vpoštevana. Le beri poročilo zadnjega obnega zborovanja viničarjev!

Ali misliš, da je njihovo organizatorično delo lahko? Predstavljaš si viničarja. Na dan dela največkrat od svita do svita, slabo hranjen. Da se preživi n. pr. tajnik, mora za nekaj mernikov zrnja pomagati kmetu pri košnji sena in otave, mrvo sušiti in jo spravljati, žeti in mlatiti. Poleg tega opravljati svoje viničarsko opravilo, istotako obdelati zase deputatno zemljo. Pa kljub temu

Naša »Delavska Pravica«, ki jo je pričela izdajati Jugoslovanska Strok. Zveza, bo prinašala načelne članke, ki bodo skušali dati smernice in naj kažejo pot iz breznačnosti, oportunitizma in materializma naše dobe. Vabi zato v krog svojih sotrudnikov vse naše krščansko in socialno misleče kulturne delavce. Slejkoprej v duhu Kreka, Gostinčarja, Moškera v okviru celokupnega katoliškega pokreta, bo »Delavska Pravica« zasedovala odločno in izključno krščanskosocialistično delavsko linijo, da delavstvo ne bodi nikdar ničemur in nikomur noben privesek ali sredstvo, ampak svobodno delujoč samostojen in enakopraven faktor v našem političnem in kulturnem življenju. V duhu ljubezni bo neustrašeno kazala na napake in zmote, kjerkoli naj se pojavljajo, ter odločno pobijala nesoglasje med načeli in prakso. Nasprotnike bo pravično kritizirala, ogibala se pa bo vsake demagogične polemike tudi napram njim. Zavedamo se namreč, da le Resnica osvoboduje. »Delavska Pravica« hočemo posvetiti samo stvari in bomo zato izključili vsak osebni kult. Dejansko hočemo izvesti načelo, ki ga naše javno življenje, kateremu je gentlemanstvo čisto tuje, popolnoma pogrša: V nujnih rečeh edinstvo, v spornih vprašanih svoboda in svobodna ter odkrita diskusija, v vseh pa krščanska ljubezen, ki izključuje vsako osebno sovraštvo in zagrenjenost! Mi se namreč ne borimo vsak radi sebe in za sebe ali za svoj več ali manj ožji ali širji krog, temveč ob lastni žrtvi za idejo, za božjo stvar in za vse trpeče človeštvo, ki ga moramo po svojem delu dvigati in smo zanj odgovorni, ga izveličevati in ne pogubliti. »Delavska Pravica« bo v neomajni borbi proti kapitalizmu in njegovi nemorali vzbujala delavstvo k jeklenotrdni organizaciji ter delavskem ponosu in časti za mirno, a temeljito preosnovo človeške družbe. Končni cilj pa je, da bi se vsi, ki so zapostavljeni, pa vsi, ki jim hočejo resnično pomagati, kakršnegakoli izvora ali stanu naj bodo, združili v en velik tabor, na temelju resnice in moralnih načel, ki so večna, na temelju krščanske kulture in neizpremenljive in neodjemljive pravice od Boga po Njegovi podobi vstvarjenega in od njegovega Sinu odrešenega človeka. Zato krščansko misleči delavec, inteligent, pa kdorkoli že bodi, vsak, komur je za vse člane slovenske družine, predvsem pa ti delavec, oklenite se »Delavske Pravice«, naročajte jo, razširjajte jo in pišite vanjo svoje misli, svoje gorje, pa stojite trdno za njo kot ena krščanska falanga borec za Pravico, da bo bratovski mir, sporazumno delo vseh za obli blagor in v resnici krščanska ljubezen na zemlji!

vrši vestno tajniške posle, organizira, intervenira, dela vloge, sklicuje seje itd. Isto usodo doživlja predsednik in drugi funkcionarji centrale in skupin. Tako trnjevo pot hodijo voditelji Krekovih družin viničarske mladine. Tovariš, če to študiraš, potem se ne moreš pritoževati čez preobloženost. Ravno radi tega, ker so viničarji tako bedni in ker morajo kakor stari Judje tako rekoč z eno roko zidati, z drugo se pa bojevati, so prepojeni s pravim, živim in delavskim

duhom, z duhom, ki zajema bližnjo in daljšo okolico, z duhom, ki ogreva vedno širši krog, z duhom, ki ne pozna nikoli samega sebe, ampak le stvar in idejo!

Tovariš! To je skrivnost delavskega pokreta, ki je zmogovit in ki hoče z duhom svoje organizacije, z duhom vzajemnosti, požrtvovalnosti in odločnosti z mirnim delom in trdom preobraziti človeško družbo na temeljih krščanske socialne morale!

Konferenca mednarodnega urada dela v Ženevi.

Nad en mesec je zborovala. Bilo je veliko lepega govorenja, predvsem v zadevi preprečenja obratnih nezgod, končni efekt ni pa prav nič zadovoljiv. Kakor prejšnja konferenca, je pokazala tudi ta, da je večina vladnih zastopnikov pod vplivom Anglije. Anglija je pa v očiglednem nasprotju tradicionalne previdnosti stopila odkrito v reakcionarno smer. To bi dokazovalo, da imajo angleški reakcionarji, ki imajo glavno besedo v sedanjih konservativni vladi, strah pred bojem s socialnimi elementi, predvsem z delavstvom. Ta zagrizena reakcionarnost angleške buržoazije pa spričuje še eno dejstvo, da se čuti šibko **napram delavstvu.** Čudno je to: Vso oblast in moč ima v rokah. Na videz na višku moči, pa kljub temu nervozen strah pred socialističnimi masami. Socializem bo smrt buržoazije.

Torej večina vladnih zastopnikov se je znašla v pristrnem objemu z delegati podjetij. Njihova metoda je pa že znana. K vsem perečim vprašanjem dobrohotno lice, v resnici pa hlastajo po sredstvih, kako bi preprečili vsak praktičen in učinkovit rezultat.

Glavni točki na tej konferenci sta bili: **izglasovanje dogovora o minimalnih mezdah.** O tem vprašanju se je razpravljalo dve leti. Letos je prišla srečno do zaključka. Na vsebino te konvencije se povrnemo, ko bomo dobili v roke njeno besedilo.

Druga glavna točka programa letošnje konference je bila, kako preprečiti

čin je možno uspešno pobijanje obratnih nezgod. Podjetnik se mora zavedati vseh zakonitih posledic, ako ne stori v svojem podjetju svoje dolžnosti in ne vpelje vseh zavarovalnih naprav. Predlagali so, da naj posebna komisija sestavi tozadevno konvencijo, katera se naj sprejme še na tem zasedanju. Delavski delegati so vspehi le v toliko, da ni bilo sprejeto stališče podjetnikov. Popolnoma pa ne. Kajti končna odločitev se je odrinila na zasedanje v letu 1929. — Na konferenci se je razpravljalo tudi o predlogu, da bodi nemščina poleg angleščine in francoščine uradni jezik mednarodnega urada dela. Kakšen je rezultat, še ne vemo. Vsekakor je bil ta predlog umešten.

Te konference se je udeleževalo tudi 7 zastopnikov krščanske delavske internacionale. V splošnem lahko rečemo, da se mednarodni urad dela polagoma uveljavlja in približa. Večja in manjša aktivnost in vpliv pa zavisi od tega, kakšnega zastopnika bodo delegirale (pošiljale) posamezne države. To pa zavisi od tega, če ima delavstvo na dotično vlado večji ali manjši vpliv. Torej delavstvo mora postati aktivno v lastnih državah.

Rudarski vpokojenci.

Že precej časa se v naši javnosti lomijo kopja in vodi licitanda, kdo je bolj socialen in »delavski«. Namreč na račun rudarskih vpokojencev. Demokratje so postali kar čez noč vneti zagovorniki rudarjev in njihovih pravic.

Kje je resnica?

Resnica je, da je prišlo to, kar so iskreni prijatelji delavstva že zdavnaj uvideli. Pravilnik, ki je bil izdan pod ministrovanjem dr. Žerjava, pomeni v takih razmerah, kakor so — uničenje rudarskega zavarovanja. Če izda kdo pravilnik in določi dajatve, ne da bi preskrbel tudi za kritje teh dajatve, greši nad delavstvom in sicer grobo greši. Pa naj bo ta ali ona oseba. Da daje pravilnik vso moč podjetnikom, ker predvideva predsednika iz njihovih vrst, pustimo ob strani. Vsekakor je značilno za demokrasko mišljenje o delavstvu in njegovih pravicah.

Danes je rudarsko zavarovanje v globoki krizi in sicer ravno radi tega pravilnika. Rudarji se morajo tega zavedati: Da ne bodo pomagale prav nič razsodbe višjih instanc, če ne bo denarja. Če noče plačati Glavna bratovska skladnica, lahko upravičenec iztoži. Tudi eksekucijo more poslati med bratovsko skladnico. Če ni denarja, pridejo na vrsto njena poslopja. Če so izrabljena poslopja, kaj potem? **Potem je pa konec zavarovanja.** Edina rešitev je v tem, da se zopet dobi rezerva. V mirnem času je bilo rezerve čez 9.000.000 zlatih kron. To vsoto je požrla država. Vsled tega je njena dolžnost, da vrne to rezervo nazaj delavstvu in sicer valorizirano. Za to se mora delavstvo boriti. Brez tega ni mogoča rešitev rudarskega zavarovanja. Če pa kdo kaj drugega pridiga delavstvu, ali ne pozna razmer ali je pa sovražnik delavstva in njegovega zavarovanja.

Na skupščinski seji v sredo 20. t. m. dopoldne se je v splošnem razburjenju dogodil vsega obžalovanja vreden dogodek: Poslanec iz Črne gore, Puniša Račić, je v skupščini zgrabil za revolver in oddal 5 streliv. En strel je zadal poslanca Pavla Radića do smrti. Ranjeni pa so bili dr. Pernar, Grandža in Stjepan Radić.

V nedeljo 24. junija tabor Krekove mladine na gori Oljki.

